

Remissvar – Ett effektivare smittskydd SOU 2009:55

Inledning

På uppdrag av regeringen har utredningen genomfört en översyn av de myndigheter som bedriver verksamhet inom smittskyddsområdet, främst Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet samt utvärderat forskningssamarbetet mellan Smittskyddsinstitutet och Karolinska Institutet. Utredningen lämnar förslag till hur uppgifterna ska fördelas mellan dessa myndigheter, hur ansvarsfördelningen mellan myndigheterna skall se ut samt hur myndigheterna ska vara dimensionerade. Utredningen anger inte på vilket sätt detta skall ske.

Föreningen för medicinsk mikrobiologi (FMM) välkomnar utredningen och dess förslag då ansvarsfördelningen inom den nationella smittskyddsverksamheten under lång tid varit oklar. Detta har i sin tur lett till dubbelarbete inom vissa områden och brist på utfört arbete inom andra.

Socialstyrelsen

FMM stödjer att Socialstyrelsens roll förtydligas till normerings- och tillsynsansvarig myndighet inom smittskyddsområdet. Socialstyrelsen har redan dessa uppdrag för hela hälso- och sjukvården.

Smittskyddsmyndigheten

FMM stödjer utredningens förslag om en ny förvaltningsmyndighet – Smittskyddsmyndigheten – med ett brett, tydligt och sammanhållet uppdrag som tillgodoser behovet av myndighetsstöd. FMM anser att Smittskyddsmyndigheten skall vara en expertmyndighet med övergripande kompetens för mikrobiologisk diagnostik och epidemiologisk övervakning inom landet. Smittskyddsmyndigheten skall vara kontaktpunkt till andra länders motsvarigheter samt till andra övergripande internationella organisationer exempelvis ECDC och WHO. Smittskyddsmyndigheten bör ha tillräcklig kompetens för att tillsammans med andra expertorgan och Läkemedelsverket utfärda råd om behandling och profylax om smittsamma sjukdomar. FMM ser också Smittskyddsmyndigheten som expertmyndighet i vaccinfrågor, med ansvar för vaccinuppföljningen genom bla immunitetsundersökningar.

Smittskyddsmyndigheten - laboratoriefunktionen

FMM håller med om att myndigheten kan ha ett samordnande nationellt ansvar för laboratoriefunktionen vilket även inkluderar vårdhygieniska aspekter. Myndigheten kan omöjligen ha all landets främsta spetskompetens anställd inom myndigheten, varför ett system med nationella referenslaboratoriefunktioner ("Center of Excellence") för olika smittsamma sjukdomar behöver etableras. Detta kräver ett transparent regelverk och en konkurrensutsatt finansiering. Denna modell är beskriven i tidigare utredningar

(Beredskapsamordning av laboratoriefunktioner hos myndigheter och sjukvårdshuvudmän; författare B. Åkerlind, 2006 (bilaga 1) och Formella nationella referensfunktioner vid landets mikrobiologiska laboratorier; författare M. Thore, 2007 (bilaga 2)). Detta kräver ett utökat samarbete mellan Smittskyddsmyndigheten och de laboratorier med spetskompetens som finns inom både universitet och landsting på flera olika håll i landet.

För att upprätthålla ett effektivt smittskydd krävs en minsta kritisk massa av kompetenta kliniska mikrobiologer både inom och utanför Smittskyddsmyndigheten. Inom denna specialitet råder redan idag en läkarbrist. Ett rådgivande samverkansorgan för laboratoriefrågor bör inrättas mellan Smittskyddsmyndigheten och landets mikrobiologiska laboratorier.

Vid SMI finns idag ett nationellt säkerhetslaboratorium i skyddsklass 4 (Kunskapscentrum för mikrobiologisk beredskap, KCB). KCB har i praktiken flera huvudmän och egen finansiering samtidigt som det förvaltas av SMI. FMM föreslår att KCB skall införlivas i SMI med den finansiering som idag erhålles externt. Detta bör även gälla STRAMAs verksamhet.

Smittskyddsmyndigheten – forskningen

FMM känner oro för den framtida forskningen inom smittskyddsområdet. Detta förstärks av vad som framkommit i remissen Klinisk forskning (författare O. Stendahl, 2009). FMM stödjer forskningsaktiviteter vid Smittskyddsmyndigheten som har direkt koppling till myndighetens uppdrag. FMM förespråkar även forskning i nära samarbete med laboratorier i landet för att tillvarata den sammanlagda kompetensen. För att kunna bedriva avancerad diagnostik och epidemiologi krävs vid Smittskyddsmyndigheten fortskridande forskning, utveckling och undervisning. Dessa är naturliga krav för att kunna uppehålla och utveckla kompetens. FMM framhåller att nu bedriven forskning är inom smittskyddsområdet, vilket även expertisen i smittskyddsutredning framhåller.

SMI finansierar idag fem donationsprofessorer, vilka föreslås överföras till Karolinska Institutet (KI). Det är dock av största vikt att den nya Smittskyddsmyndigheten inte förlorar ytterligare akademisk kompetens.

FMM anser att Smittskyddsmyndigheten bör rekrytera forskare som tillika upprätthåller hög klinisk kompetens inom området.

Myndighetens roll som expertmyndighet kan inte upprätthållas eller utvecklas utan kompetens vilket inkluderar professorer eller motsvarande.

Smittskyddsläkarorganisationen

FMM håller med om att smittskyddsläkarnas ansvar behöver preciseras liksom samarbetet mellan smittskyddsläkarna, Socialstyrelsen och Smittskyddsmyndigheten. FMM stödjer förslaget om att Smittskyddsmyndigheten ska ge råd och stöd till dem som svarar för att behövliga smittskyddsåtgärder vidtas på regional och lokal nivå. FMM anser att detta även bör gälla under krissituationer.

Genomförandet

FMM ställer sig tveksam till om genomförandefrågorna bör tas om hand av en organisationskommitté. FMM önskar tydliga uppdrag till inblandade myndigheter (som äre experter) med krav om genomförande.

Föreningen för medicinsk mikrobiologi

Genom ordförande Britt Åkerlind

2009-09-24